

Gluhota je nevidna motnja, ki je ljudje ne opazijo dokler ne pridejo v kontakt s človekom. Najpreprosteje je otrok gluha, če ne sliši zvokov in glasov iz svojega okolja, naglušna pa jih sprejema le delno.

To pomeni, da gluha lahko zazna zelo močne zvoke in to le nekatere ne pa vseh. Ti močni zvoki pa v življenju redkeje nastopajo. Posebno ne v govoru. Naglušna pa zazna tudi zvoke okolja, tudi govora vendar ne vseh in jih zaznava kvalitativno drugače kot slišič človek.

Dejstvo, da otrok ne sliši, se najbolj pozna pri njegovem razvoju jezika, govora in predvsem komunikacije. Ta je pri večini gluhih in naglušnih otrok drugačna kot pri slišičih otrocih. Raziskave kažejo, da imajo naglušni otroci okoli dve leti zaostanka v razvoju jezika in govora, gluhi pa do pet let. Besede z različnimi pomeni, abstraktni pojmi, figurativni jezik, pregovori in fraze predstavljajo gluhemu nepremagljive ovire. Pomanjkljivost njegovega jezika in govora sta direktno sorazmerna stopnji in času nastanka okvare sluha.

Čim večja je stopnja izgube in čim zgodneje v razvoju otroka je do okvare prišlo tem težje so posledice za razvoj verbalnega govora. Vendar se že blaga naglušnost odraža na govoru. Zelo opazen je govor zmeroma naglušnih, medtem ko pri težki naglušnosti do spontanega razvoja govora brez tehničnih pomagala in vaj ne pride več. Gluhost in naglušnost je stanje, ki je nepopravljivo, neozdravljivo in se mu lahko le prilagodimo. Navadimo se živeti z naglušnostjo/gluhoto in čim bolj zmanjšati slabe posledice, ki jih prinaša.

Izguba sluha prinaša posebnosti v razvoju gluhega otroka in tega ne smemo in ne moremo spregledati. Drugačnosti v razvoju gluhega oz. naglušnega otroka niso posledica same gluhoti, slabših sposobnosti, prizadetosti ali nezmožnosti, kot misli veliko ljudi. Vse potrebne lastnosti in sposobnosti večina otrok ima. Ker pa je razvoj jezika in komunikacije pri gluhih in naglušnih otrocih slabši, ne razumevajo dovolj zakonitosti sveta okoli sebe, primanjkuje jim informacij in razlag, njihovi socialni stiki so omejeni in možnost frustracij je večja.

Posledice se kažejo na področju mišljenja, kognitivnega razvoja, akademskih znanj, motoričnega razvoja, posledice na socialnem in emocionalnem področju, ter posledice na vedenjskem in osebnostnem področju.

Področju mišljenja in kognitivnega razvoja

Ljudje so dolgo časa mislili, da so gluhi manj inteligentni. Danes pa je s pomočjo prirejenih in na gluhi populaciji standardiziranih testih dokazano, da imajo gluhi in naglušni ljudje podobno distribucijo inteligentnosti kot celotna

populacija. Številne študije potrjujejo, da ni direktne povezave med gluhoto in inteligenco.

Pomembna razlika je le v tem, da se mišljenje slišočih ljudi razvija pod vplivom celokupne sensorike, pri gluhih/naglušnih pa predvsem pod vplivom vida, brez akustične komponente. Zato strokovnjaki izpostavljajo, da je mišljenje gluhih osnovano na vidnih slikah, predvsem konkretno, manj pa abstraktno, manj dinamično in relativno. Komunikacija gluhega/naglušnega je slaba ali je ni, nerazvitost verbalnega govora ga oddaljuje od ljudi. Obdajajo ga predvsem predmeti. Njegove socialne izkušnje so skromnejše in drugačne kot so izkušnje slišočih ljudi.

Pogosto se gluhi izkažejo v ročno spretnostnih poklicih, v obrteh, kjer je vključeno znanje, uvidevanje, razumevanje problema, pomnjenje, planiranje in praktično reševanje. Vendar je rezultat uspešnih procesov konkretni izdelek, ne pa verbalizacija pa naj si bo povedana ali napisana.

Akadska znanja

Pogosto so njihovi učni in šolski dosežki bistveno slabši od pričakovanih in povprečno nižji od povprečnih dosežkov slišočih ljudi. Čeprav so nekateri gluhi ljudje dosegli najvišje znanstvene naslove, pa so povprečni gluhi ljudje manj izobraženi kot slišočiji ljudje. Tudi zaposlujejo se na manj zahtevnih delovnih mestih.

Ker je pridobivanje akademskih znanj verbalno pogojeno; bodisi da poslušamo predavanja ali se učimo iz knjig in zapiskov je neznanje verbalnega jezika usodno. Zaradi načina pridobivanja znanja, ki gluhim/naglušnim najpogosteje ni prilagojen, ostajajo nepoučeni, neinformirani, dosegajo nizke izobrazbene ravni. Najpogosteje opravljajo obrtno spretnostne poklice, kjer pa so veščiji in se izkažejo kot samostojni in zelo sposobni.

Drugi razlog za nizke poklicne dosežke je predvsem praktične narave. Zaradi premajhnega števila gluhih otrok je zelo težko zagotavljati šolanje na prilagojen način za različne poklice in stopnje šolanja.

Socialne in emocionalne posledice

Pomanjkanje zgodnje komunikacije v družini prikraja gluhe otroke za številne izkušnje in možnosti učenja, ki so slišočim otrokom samoumevne. Razumevanje različnih situacij je pri njih slabše, zato počasneje pridobivajo izkušnje in se nanje pogosteje neustrezno odzivajo. Osnovni vzrok je v dejstvu, da med

slišječimi in gluhi obstaja komunikacijska prepreka, ki gluhim povzroča ogromno težav.

Če se torej pri gluhih pojavljajo negativne lastnosti, te nikakor niso posledica gluhot same, ampak posledica nerazumevanja in napačnih pristopov in postopkov slišječega sveta do gluhega človeka. S pravimi odgovori na problem gluhot pa lahko osebni razvoj gluhih normaliziramo.

Posledice v motoričnem razvoju

Gluhi in naglušni otroci imajo v povprečju več težav v gibalnem razvoju kot slišječji vrstniki. Pogostejši so problemi z ravnotežjem, med gluhi je več levičarjev kot med slišječimi vrstniki, več je grafomotoričnih težav itd. Vzroki za te težave so verjetno večinoma isti, kot so vzroki za izgubo sluha.

Zvok je pomemben za sinhronizacijo in ritmizacijo gibanja. Oviran je lahko zaradi organske okvare ker je v srednjem ušesu tudi ravnotežnostni organ človeka ali pa zaradi pomanjkljivih motoričnih izkušenj. Tako strokovnjaki za sluh in govor na osnovi izkušenj ugotavljajo težave v statičnem in dinamičnem ravnotežju. Otroci se veliko gibajo in si skozi igro in sodelovanje pridobivajo motorično prakso. Zaradi pogoste izključenosti gluhega/naglušnega iz otroške igre, nepoznavanja pravil, si ne pridobiva ustreznih izkušenj. Ker je bolj opazovalec postaja nevešč, manj spreten.

Posledice v vedenju in osebnosti

Najbolj pomembni vzroki pa so verjetno povezani s težavami v socializaciji. Ti otroci ne znajo na ustrezen način zadovoljevati svojih potreb ali izražati čustev. Ne vedo, kaj se od njih pričakuje in zakaj. To pa je v veliki meri posledica pomanjkljive komunikacije v otrokovem odraščanju.

Košir, S. (ur). (1999). Sluh: naglušnost in gluhost. Ljubljana: Zveza gluhih in naglušnih Slovenije,